

gjort denne Paastand til sin. Intet er ogsaa mere fejlagtigt. Det ramte Andelsbevægelsen og Andelsorganisationerne og som Følge deraf alle de Kredse, der særlig er knyttet hertil, nemlig store Dele af Landbruget og visse Arbejderkredse, f. Eks. Arbejdernes Brugsforeninger og Byggeforeninger. Axelborg er saaledes blevet til ved et Samarbejde mellem Andelsbevægelsen paa Landet og Andelsbevægelsen i København. Lederne af begge har gjort et stort Arbejde for Banken. Begge er blevet finansieret fra Banken. Jeg skal saaledes nævne Hovedstadens Brugsforening og Arbejdernes Andelsboligforening.

Hvad angaar den gennem flere Aar fremsatte Kritik mod Banken, tror jeg ikke, det vil lykkes at vise, at den socialdemokratiske Presse har rejst nogen virkelig Kritik mod Banken, i alt Fald ikke i højere Grad end det er sket fra de andre politiske Partiers Side; og heller ikke paa de aarlige Generalforsamlinger har jeg Indtryk af, at der fra socialdemokratisk Side er rejst mere Kritik mod Ledelsen og Systemet end fra anden Side. Naar jeg har dvælet herved, er det selvfølgelig ikke for at bebrejde Socialdemokratiet noget som helst — jeg ved, at der fra den Side er gjort et stort Arbejde for Banken og bragt store Ofre —, men kun for at vise, at den Paastand, der nu fremsættes fra socialdemokratisk Side, er urigtig. Sammenbruddet er ikke og bør ikke være noget politisk Spørgsmaal, men det betyder en Svækkelse af Andelsorganisationerne og Andelsbevægelsen.

Jeg kan heller ikke billige, at man fra socialdemokratisk Side siger, at Sammenbruddet er en Skamplet paa den danske Andelsbevægelse, navnlig fordi de menige Andelsfolk ikke i yderste Øjeblik reddede Banken. Ingen kan mere end jeg beklage, at det ikke lykkedes, men paa den anden Side er det forstaaeligt, at de menige Andelsfolk ikke saa pludseligt kunde gaa med til den nye Plan. Den nye Plan kom overraskende for dem. De havde for faa Uger, ja, for faa Dage siden hørt: 1) at det ikke var nødvendigt at foretage en ny Rekonstruktion, 2) at der var 13½ Mill. Kr. i Behold af Aktiekapitalen, 3) at de 8 Mill. Kr., som Nationalbanken og de tre store Selskaber havde indskudt som Støtteaktion, vilde være

tilstrækkeligt til at taale, som det blev sagt, en langvarig Proces; og endelig havde man med Hensyn til, om man havde naaet Bunden, faaet det Svar, 4) at Bankinspektøren, Nationalbanken og Erhvervsministeren havde fremsat Forslaget, og de vilde selvfølgelig ikke fremsætte Forslag om denne Støtte, uden at de mente, at det kunde nytte. Saaledes lød det lige op til Generalforsamlingen den 20. Marts.

Allerede fra den 11. Maj, altsaa ca. 6 Uger efter, fik Lederne og senere de menige Andelsfolk med Hensyn til disse 4 Punkter at vide: der skal øjeblikkelig foretages en Rekonstruktion; der er ikke 13½ Mill. Kr. i Behold; der er efter en kritisk Revision kun 3 Mill. Kr.; Bunden er ikke naaet endnu; der er taget Forbehold overfor visse Engagementer, og der maa skaffes 20 Mill. Kr. straks foruden de 8 Mill. Kr., der er indskudt; og paa Spørgsmaal, om de 20 Mill. Kr. var nok, fik man det Svar: Ja, hvis de 20 Mill. Kr. viser, at man har Tillid til Banken og stadig vil støtte den.

En saadan Svingning kan man, særlig naar man som jeg under Forsøget paa at redde Banken har talt med saa mange Mennesker, meget vel forstaa ikke let lod sig gøre saa pludselig og med saa kort Varsel, som der var. Lederne af Andelsorganisationerne kunde de Folk, som var inde i Sagen, komme til at tale med og forklare Situationen, navnlig ud fra den Betragtning, at nu maa vi lade Fortiden hvile og kun se fremad i denne Sag. Men for de menige Folk kom det for pludseligt; der blev ikke og der var ikke Tid til at faa dem til at forstaa, at denne Svingning var absolut nødvendig.

Jeg for mit Vedkommende og hele Bestyrelsen forstaaer meget vel det Ræsonnement, der har været fremsat: der skulde have været noget mere Kontinuitet mellem Fortiden og det Forsøg, der nu sidst blev gjort for at redde Banken, og at der var en saadan Kontinuitet, skulde den nye Bestyrelse have sørget for. Overfor denne Indvending maa Svaret blive: den sidste Bestyrelse vilde ikke, den vilde saa hellere straks lukke, og den troede heller ikke, det var muligt at skaffe en lempelig Overgang fra Fortiden til Fremtiden. Forskellen var for enorm, og Tiden var for kort. Vi var klare over Vejen, vi maatte gaa, vi maatte